

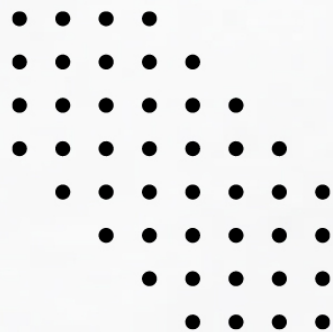
กรมการแพทย์
DEPARTMENT OF MEDICAL SERVICES

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็น วิทยากรการพยาบาลเพื่อบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด

นางวิมล ลักขณาภิชนชัย

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
กรมการแพทย์

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการ
บำบัดผู้ป่วยยาเสพติด

ของ

นางวิมล ลักขณาภิชนัชช

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ(ด้านการพยาบาล)ตำแหน่งเลขที่ ๕๗๕๐
ส่วนราชการ สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพเชี่ยวชาญ(ด้านวิชาการพยาบาล)ตำแหน่งเลขที่ ๕๗๕๑
ส่วนราชการ สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
๑. เรื่อง	๑
๒. หลักการและเหตุผล	๑
๓. วัตถุประสงค์	๓
๔. บทวิเคราะห์	๓
๕. แนวความคิด	๕
๖. ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข	๗
๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๘
๘. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๘
๙. บรรณานุกรม	๘

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับเชี่ยวชาญ)

.....

๑. เรื่อง การพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพผู้การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด

๒. หลักการและเหตุผล

จากกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ฝ่ายกาย โดยมีการศึกษา วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เหมาะสม การเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานแก่บุคลากรทางการแพทย์เฉพาะทางที่มีคุณภาพ ให้บริการทางการแพทย์เฉพาะด้านหรือในระดับตติยภูมิที่ยุ่ยากซับซ้อนอย่างได้มาตรฐานเพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์และการแพทย์เฉพาะทาง เป็นศูนย์อ้างอิงทางการแพทย์ รวมทั้งดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๒. กำหนด รับรอง และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานทางการแพทย์
๓. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์และการแพทย์เฉพาะทางแก่สถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน
๔. ประเมินการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ของสถานบริการสุขภาพทุกระดับให้เหมาะสมและคุ้มค่า
๕. จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อผู้ป่วยระดับตติยภูมิเฉพาะโรคหรือเฉพาะทาง
๖. ให้การเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้องแก่แพทย์และบุคลากรทางด้านสุขภาพทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
๗. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางการแพทย์เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการระบบสุขภาพ
๘. พัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๙. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๒)

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี เป็นสถาบันเฉพาะทางด้านการบำบัดรักษา ยาเสพติดภายใต้สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จึงมีบทบาท ภารกิจที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติด กลุ่มผู้ติดสุรา และกลุ่มผู้ติดบุหรี
๒. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติด กลุ่มผู้ติดสุรา และกลุ่มผู้ติดบุหรี
๓. จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อกลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติด กลุ่มผู้ติดสุรา และกลุ่มผู้ติดบุหรีระดับตติยภูมิ

๔. พัฒนาระบบป้องกัน จำแนก คัดกรอง และบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดยา และผู้ติดยาให้ให้มีมาตรฐานทางวิชาการ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของสถานพยาบาลทุกระดับ
 ๕. พัฒนาระบบและกลไกในการดำเนินงานบำบัดรักษาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาและสารเสพติด ผู้ติดยา และผู้ติดยา
 ๖. ตรวจ อนุญาต และควบคุมการดำเนินงานของสถานพยาบาลยาเสพติด
 ๗. พัฒนากำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด ทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน
 ๘. ดำเนินงานในบทบาทองค์กรสุขภาพระดับชาติรวมทั้งพัฒนาระบบบริการและสนับสนุนการบำบัดรักษาผู้ติดยาและสารเสพติด ผู้ติดยา และกลุ่มผู้ติดยา
 ๙. กำกับและดูแลการดำเนินงานของโรงพยาบาลธัญญารักษ์ภูมิภาค
 ๑๐. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายจากบทบาทภารกิจของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
- บทบาทถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติด กลุ่มผู้ติดยา และกลุ่มผู้ติดยา มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบทบาทอื่นจะเห็นได้จากสถาบันฯมีหลักสูตรที่จัดอบรมให้กับบุคลากรทางการแพทย์ทั้งจากสถานพยาบาลภาครัฐและเอกชน ที่ปฏิบัติงานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติดตลอดจนกลุ่มผู้ติดยา และบุหรื จำนวน ๑๗ หลักสูตร และมีจำนวน ๑๓ หลักสูตรที่พยาบาลวิชาชีพของสถาบันฯต้องเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่
๑. หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลผู้ติดยาและสารเสพติด
 ๒. หลักสูตรเวชศาสตร์สารเสพติดสำหรับพยาบาล(๑๐ วัน)
 ๓. หลักสูตรการคัดกรองผู้ติดยาและสารเสพติด เพื่อการบำบัดและส่งต่อ
 ๔. หลักสูตรการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบผู้ป่วยนอก
 ๕. หลักสูตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาและสารเสพติดสำหรับพยาบาลวิชาชีพ(๕ วัน)
 ๖. หลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบชุมชนบำบัดและ FAST Model
 ๗. หลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดสำหรับทีมสนับสนุนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด
 ๘. หลักสูตรการให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด
 ๙. หลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูรูปแบบการสร้างแรงจูงใจในผู้ป่วยยาเสพติด
 ๑๐. หลักสูตรการบำบัดผู้ป่วยยาและสารเสพติดด้วยการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม(CBT Level I)
 ๑๑. หลักสูตรการบำบัดผู้ป่วยยาและสารเสพติดด้วยการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม(CBT Level II)
 ๑๒. หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่มีภาวะบกพร่องทางสมอง(Cognitive Impairment)
 ๑๓. หลักสูตรการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดสุรา

จากบทบาทภารกิจการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการบำบัดรักษายาเสพติดที่พยาบาลเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้มาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่มีพยาบาลวิชาชีพที่เป็นวิทยากรหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ จะต้องเกษียณอายุราชการในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ถึง ๒๕๖๙ มีจำนวน ๕ คน ๙ คน และ ๘ คนตามลำดับ รวม ๒๒ คน ซึ่งในจำนวนนี้มีพยาบาลวิชาชีพที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในหลักสูตรต่างๆของสถาบันฯ จำนวน ๑๐ คน ซึ่งจะเป็นผลให้ขาดวิทยากรบรรยายลง และพยาบาลวิชาชีพในรุ่นต่อไป ยังขาดประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรบรรยาย หากไม่มีการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพในรุ่นต่อไปให้สามารถเป็นวิทยากรบรรยายถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพยาบาลผู้ป่วยยาเสพติดจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดอบรมในหลักสูตรต่างๆของสถาบันฯที่มีพยาบาลวิชาชีพเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้

ดังนั้นในฐานะหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการพยาบาล จึงมีแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด เพื่อให้มีวิทยากรที่เป็นพยาบาลวิชาชีพถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พัฒนาทักษะและเสริมสร้างเทคนิคการเป็นวิทยากร
๒. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์อย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
๓. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. บทวิเคราะห์

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติด กลุ่มผู้ติดสุรา และกลุ่มผู้ติดบุหรี่ เนื่องจากเป็นสถาบันเฉพาะทางด้าน การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด จากนโยบายของปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ ในการประชุมผู้บริหารวางแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติดร่วมกับผู้บริหารทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ที่กระทรวงสาธารณสุข จ.นนทบุรี โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์คัดกรองผู้ติดยาเสพติดในทุกตำบล ให้โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปทุกแห่งเปิดหอผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งตั้งกลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด หรือหน่วยงานบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติด พร้อมบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่จัดการบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน การดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จะยึดตามกรอบ(ร่าง)นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และนโยบาย ข้อสั่งการของนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะประธานคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีแนวทางการขับเคลื่อน ๕ ด้าน คือ

๑. เพิ่มอัตราการเข้าถึงบริการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด
๒. สนับสนุนการบำบัด รักษา ฟื้นฟูที่มีคุณภาพมาตรฐาน
๓. สนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน (CBTx)
๔. ส่งเสริมด้านวิชาการและระบบเฝ้าระวัง
๕. การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในเครือข่ายบำบัดรักษา

ฟื้นฟู พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบำบัดรักษาฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

จากบทบาทของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนีในเรื่องการถ่ายทอดองค์ความรู้ และนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงสาธารณสุข จะเห็นได้ว่าทุกโรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จะต้องให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการฟื้นคืนสุขภาพดีให้กับประชาชนคนไทย ตามบทบาทของบุคลากรสุขภาพ ในส่วนของการบำบัดรักษายาเสพติดนั้น บทบาทของพยาบาลมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งต่างจากโรคทางกาย และโรคทางจิตเวช ที่แพทย์เป็นบุคลากรหลักที่พิจารณาการรักษาด้วยยา การผ่าตัด การทำหัตถการต่างๆ ในการรักษาโรคและความผิดปกติที่เกิดขึ้นในร่างกาย ส่วนการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดนั้น กรณีผู้ป่วยมีอาการถอนพิษยาเสพติด หรือมีภาวะแทรกซ้อนทางกาย หรือทางจิต เมื่อแพทย์พิจารณาแผนการรักษาด้วยยาแล้ว อาการถอนพิษยาเสพติด ภาวะแทรกซ้อนทางกายหรือทางจิต จะหายหรือทุเลาลง แต่การบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ป่วยลด ละ เลิกยาเสพติดได้ต่อเนื่องนั้น พยาบาลจะต้องมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจในการเลิกยาเสพติด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ป่วย ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ให้ผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำปรึกษา การนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล เผื่อระวังการกลับไปใช้ซ้ำ ฯลฯ ผู้ป่วยบางรายมีปัญหายุ่งยากซับซ้อนเช่น ปัญหาครอบครัว สังคม ฯลฯ พยาบาลยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ป่วยก้าวข้ามผ่านปัญหาอุปสรรคในชีวิตที่เป็นความโง่งมต่อการใช้ยาเสพติดด้วยการช่วยเหลือผู้ป่วยยาเสพติดอย่างครบมิติ กาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นไปตามหลักการและแนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลที่ให้การพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวม ซึ่งพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทสำคัญต่อการช่วยให้ผู้ป่วยหยุดใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข โดยพยาบาลวิชาชีพจะมีบทบาทในการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดทุกขั้นตอน กรณีที่ผู้ป่วยรับการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอกบทบาทที่สำคัญของพยาบาลจะเป็นการคัดกรอง ประเมินสภาพผู้ป่วย จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ให้คำแนะนำ ปรึกษา ในการหยุดใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนติดตามดูแลหลังการรักษา สำหรับบทบาทของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่เป็นผู้ป่วยใน ซึ่งเป็นผู้ป่วยยาเสพติดที่มีระดับการติดที่รุนแรงกว่าทำให้อาการถอนพิษยาเสพติด มีความรุนแรงโดยขึ้นกับชนิดของยาเสพติด ปริมาณ ความถี่ และระยะเวลาในการใช้ยาเสพติด ภาวะแทรกซ้อนทางกาย ทางจิต เมื่ออาการต่างๆทุเลาลงจึงเริ่มกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ สร้างแรงจูงใจในการหยุดเสพยา เสริมสร้างการเรียนรู้ใหม่เพื่อการหยุดเสพยาอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่พยาบาลเป็นผู้จัดให้ นอกจากนี้ พยาบาลยังมีบทบาทค้นหาปัญหาต่างๆและวางแผนแก้ไขเพื่อลดอุปสรรค และข้อขัดข้องในการหยุดใช้ยาเสพติดของผู้ป่วย

จากบทบาทที่สำคัญของพยาบาลวิชาชีพในการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดในทุกขั้นตอน โดยต้องกระทำด้วยจิตใจที่เมตตา เปี่ยมด้วยคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อการฟื้นคืนสุขภาพที่ดีให้กับประชาชนคนไทยที่เคยหลงผิด ติดยาเสพติด ตามปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ว่า *“คนที่ติดยาเขาเป็นคนหรือเปล่า ในเมื่อเขาเป็นคน เรามีการช่วยเหลือเขาได้ไหม ถ้าช่วยเหลือเขาได้ เท่ากับซุบชีวิตใหม่ให้เขา เราก็ควรทำ”*

ดังนั้นการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยต้องใช้บุคลากรพยาบาลเป็นสำคัญ ซึ่งพยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบงานบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดต้องมีความรู้ ความสามารถ และจิตใจที่ดีงาม พร้อมให้การช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัว จึงจะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญในการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดสำหรับพยาบาล จึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งต่อพยาบาลวิชาชีพ ของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี ที่ต้องพัฒนาศักยภาพพยาบาล

วิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และเป็นต้นแบบ ให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด กับพยาบาลที่รับผิดชอบงานบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด ทั่วประเทศ ให้มีความรู้ ความสามารถในการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดในความรับผิดชอบของตน

๕. แนวความคิด

ในการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดใช้แนวคิดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เน้นที่การเรียนรู้ หากทำการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำเร็จ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวบุคคลได้ ซึ่งสิ่งที่เรียนรู้จำเป็นต้องมีทิศทางและเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงงาน(ศิริพร เชาวลิต,๒๕๕๙) กล่าวคือพยาบาลวิชาชีพที่ยังคงปฏิบัติงานอยู่สามารถพัฒนาศักยภาพให้ทำงานให้กับองค์กรได้ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพสู่การเป็นวิทยากรก็เช่นกันสามารถพัฒนาได้ และวิธีการพัฒนาใช้หลักการพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากร โดยมีการกำหนดประเด็นการพัฒนา ดังนี้

๕.๑ กลุ่มเป้าหมาย

๕.๒ วิธีดำเนินการ

๕.๓ การประเมินผล

๕.๑ กลุ่มเป้าหมาย พยาบาลวิชาชีพที่จะพัฒนาศักยภาพสู่การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด ได้แก่หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลวิชาชีพชำนาญการที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๒๕ คน โดยกลุ่มเป้าหมายต้องมีความยินดี หรือสนใจที่จะเป็นวิทยากร เนื่องจากการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ พื้นฐานต้องเป็นพยาบาลที่มีความรู้ ประสบการณ์ให้การพยาบาลผู้ป่วยยาเสพติด เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพเกิดประสิทธิภาพ

๕.๒ วิธีดำเนินการ ในการพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด วิธีการพัฒนาใช้หลักการพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากร ด้วยการอบรมให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติ

- การอบรมความรู้เนื้อหาประกอบด้วย คุณสมบัติของวิทยากร ทักษะของวิทยากร การเตรียมการสอน การเตรียมสื่อการสอน และ การถ่ายทอดเนื้อหาสู่ผู้ฟัง

- การฝึกปฏิบัติ หลังจากอบรมความรู้แล้ว จะมอบหมายให้ผู้เข้ารับการอบรมเตรียมการสอนคนละ ๑ เรื่อง เพื่อสอนให้พยาบาลวิชาชีพที่บรรจุใหม่ จนถึง ๒ ปีได้รับฟัง โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ดูแลการสอน หากพยาบาลวิชาชีพที่เข้ารับการอบรมการเป็นวิทยากร สามารถสอนได้ผ่านเกณฑ์ของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ จะให้เริ่มสอนในหลักสูตรของสถาบันฯ โดยมีวิทยากรผู้สอนเดิมของหัวข้อที่สอนเป็นผู้ดูแลการสอนเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรของสถาบันฯ ได้รับความรู้ และเนื้อหาสาระอย่างครบถ้วน

๕.๓ การประเมินผล การพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพสู่การเป็นวิทยากรการพยาบาลเพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด จะมีการประเมินผลลัพท์ ดังนี้

๑. จำนวนวิทยากรที่ผ่านการอบรมและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ มีจำนวนเพียงพอครบทุกวิชา ในแต่ละหลักสูตร (ร้อยละ ๑๐๐)
๒. ร้อยละคะแนนประเมินความรู้ ความสามารถของวิทยากร (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐)
๓. ร้อยละคะแนนประเมินความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของวิทยากร(ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐)

๖. ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น	แนวทางการแก้ไข
<p>๑. พยาบาลวิชาชีพกลุ่มเป้าหมายบางคน ไม่สันทัดในการเป็นวิทยากร ยังขาด ประสบการณ์ และความมั่นใจในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความมั่นใจให้กับพยาบาลวิชาชีพกลุ่มเป้าหมายว่า “การปฏิบัติงานกับผู้ป่วยยาเสพติดเป็นเวลหลายปี ถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์โดยตรง การเป็นวิทยากรสามารถฝึกฝนได้ ขอให้ศึกษาจากเอกสาร ตำราให้เข้าใจ และสามารถปรึกษาวิทยากรผู้มีประสบการณ์ได้ แล้วนำความรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ เพื่อถ่ายทอดออกมาให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของวิชาที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ นอกจากนี้การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดถือเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันฯ การฝึกฝนและพัฒนาความสามารถ จะทำให้เป็นบุคคลที่ได้มีโอกาสทำภารกิจที่สำคัญของสถาบันเฉพาะทางแห่งนี้” - สนับสนุนให้การอบรมหลักสูตรต่างๆ และศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ได้ความรู้ วิทยากรต่างๆ จากสถาบันการศึกษา และเกิดทักษะในการวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ความรู้ ตลอดจนมีเครือข่ายทางการศึกษาและการทำงานเพิ่มขึ้น
<p>๒. องค์ความรู้ด้านการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด และสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงได้ ความรู้ที่เตรียมไว้อาจไม่ทันต่อเหตุการณ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพกลุ่มเป้าหมายได้ศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่อง จากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย ทั้งภาษาไทย และต่างประเทศ เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ทันต่อสถานการณ์ - สร้างผลงานวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการหาความรู้ความจริงอย่างเป็นระบบ จะทำให้ผู้วิจัยและทีมงานได้พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันจะทำให้เกิดผลงานของตนเอง และสถาบันฯ และสามารถนำความรู้ที่ได้ถ่ายทอดให้ผู้เข้ารับการอบรมได้อย่างสมภาคภูมิ

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๗.๑ พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพยาบาล เพื่อการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด มีความรู้ และความมั่นใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้
- ๗.๒ พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
- ๗.๓ หลักสูตรต่างๆของสถาบันที่มีพยาบาลวิชาชีพเป็นวิทยากร เป็นที่ยอมรับและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่ผู้เข้ารับการอบรมดูแลรักษา ได้อย่างต่อเนื่อง

๘. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ๘.๑ จำนวนวิทยากรที่ผ่านการอบรมและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ มีจำนวนเพียงพอครบทุกวิชาในแต่ละหลักสูตร (ร้อยละ ๑๐๐)
- ๘.๒ ร้อยละคะแนนประเมินความรู้ ความสามารถของวิทยากร (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐)
- ๘.๓ ร้อยละคะแนนประเมินความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของวิทยากร(ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐)

(ลงชื่อ)

(นางวิมล ลักขณาภิชนัช)

ผู้ขอประเมิน

วันที่กันยายน ๒๕๖๖

๙. บรรณานุกรม

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.(๒๕๖๒,๑๔ มิถุนายน).ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗๖ ก.หน้า ๑-๒.

รัฐบาลไทย. “ปลัด สธ. เดินหน้างานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ตั้งศูนย์คัดกรองถึงระดับตำบล พร้อมบูรณาการหน่วยงาน ในท้องถิ่นร่วมบำบัด” [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/60537>.สืบค้น ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ศิริพร เชาวลิขิต.(๒๕๕๙).การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำคัญอย่างไร.วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน,๔(๑),๘๕.

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๓ จังหวัดชลบุรีสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์. “การพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากร” ” [ออนไลน์].เข้าถึงได้จากhttps://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_6796396042.pdf. สืบค้น ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

ด้านสังคม

ปลัด สธ. เดินหน้างานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ตั้งศูนย์คัดกรองถึงระดับตำบล พร้อมบูรณาการหน่วยงาน ในท้องถิ่นร่วมบำบัด

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประชุมผู้บริหารวางแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ปีงบประมาณ 2566 ตั้งศูนย์คัดกรองผู้ติดยาเสพติดในทุกตำบล ให้รพ.ศูนย์/รพ.ทั่วไปทุกแห่งเปิดเวิร์คช็อปและยาเสพติด รพ.ชุมชนทุกแห่งตั้งกลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประชุมผู้บริหารวางแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ปีงบประมาณ 2566 ตั้งศูนย์คัดกรองผู้ติดยาเสพติดในทุกตำบล ให้รพ.ศูนย์/รพ.ทั่วไปทุกแห่งเปิดเวิร์คช็อปและยาเสพติด รพ.ชุมชนทุกแห่งตั้งกลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด หรือหน่วยงานบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และยาเสพติด พร้อมบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่จัดการบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน

วันนี้ (17 ตุลาคม 2565) ที่กระทรวงสาธารณสุข จ.นนทบุรี นพ.โอภาส การย์กวินพงศ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประชุมร่วมกับผู้บริหารทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานบำบัดผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2566 และกล่าวภายหลังการประชุมว่า การดำเนินงานในปีงบประมาณ 2566 จะยึดตามกรอบ (ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566-2570) และนโยบาย ข้อเสนอของ นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะประธานคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีแนวทางการขับเคลื่อน 5 ด้าน คือ 1.เพิ่มอัตราการเข้าถึงบริการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด 2.สนับสนุนการบำบัด รักษา ฟื้นฟูที่มีคุณภาพมาตรฐาน 3.สนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน (CBTx) 4.ส่งเสริมด้านวิชาการและระบบเฝ้าระวัง และ 5.การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในเครือข่าย

ช่วยบำบัดรักษาฟื้นฟู พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบำบัดรักษาฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรด้านการบำบัด รักษา ฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

นพ.โอภาสกล่าวต่อว่า ในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ติด (สีแดง) จะให้การรักษาตามระบบผู้ป่วยใน ที่สถานพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต/กรมการแพทย์ หรือสถานฟื้นฟู ระยะยาว กลุ่มผู้เสพ (สีเหลือง) ให้การรักษาแบบผู้ป่วยนอก (OPD) หรือผู้ป่วยในระยะสั้น ที่โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลชุมชน ส่วนกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด (สีเขียว) ให้มีการบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยให้เร่งรัดดำเนินการ 7 ประเด็น ได้แก่ 1) สำนักงานสาธารณสุขทุกจังหวัด สำรวจและขึ้นทะเบียนศูนย์คัดกรองทั้งสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ครอบคลุมทุกตำบล 2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ให้การบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน (CBTx) ให้ครอบคลุมทุกตำบล 3) สำนักงานสาธารณสุขเร่งตรวจสอบและขึ้นทะเบียนศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้ครอบคลุมถึงระดับตำบล 4) โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ให้มีหอผู้ป่วยในจิตเวชและยาเสพติดให้ครบทุกแห่ง 5) โรงพยาบาลชุมชน ให้จัดตั้งกลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด หรือมีหน่วยงานดูแลบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติดให้ครบทุกแห่ง 6) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ให้สนับสนุนการดำเนินงานของสถานฟื้นฟูภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดแบบระยะยาว 7) ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ลงทะเบียนบุคลากรผู้ใช้งานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุขรวมถึงกำกับกรับบันทึกข้อมูล คัดกรอง บำบัด ฟื้นฟู ติดตามให้เป็นปัจจุบัน

***** 17 ตุลาคม 2565

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
60 ถนนพหลโยธิน ตำบลประชาธิปไตย
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130
โทรศัพท์ 0 2531 0080 - 8 โทรสาร 0 2531 0085
www.pmnidat.go.th สายด่วนบำบัดยาเสพติด 1165

